

ектно-консультативным работам, нп. *Consulting-Vertrag*.

Iz tih je paralela jasno da je riječ došla k nama iz engleskog, ali je ona u engleskom pridjev. Provjeravam za svaki slučaj i u imeniku arhitektonskih organizacija (*International directory of American Institute of Architects, Archimedia, New York, 81*). Nalazim da je *consulting* u engleskom stvarno pridjev (ili glagolska imenica), a odgovarajuća imenica jest *consultation*. Nalazim dalje da je vršitelj radnje *consultant* (kod nas *konsulting-inženjer), a glagol jest *consult*. Sve su to riječi latinskog podrijetla, pa ako već usvajamo strane riječi one u našem jeziku trebaju imati oblik prema latinskomu, a ne prema engleskom. Osim toga treba posuditi samo osnovni strani naziv, a ostale se riječi mogu iz njega izvesti.

Osnovni je oblik imenica koja u hrvatskom glasi *konzultacija*, a ostali se oblici mogu iz nje izvesti tvorbenim pravilima.

Uz latinske oblike postoji mogućnost upotrebe i domaćih naziva. Tako imamo prihvatljiv latinski i domaći niz:

- * konzalting (imenica) =
konzultacija, savjetovanje
- * konzalting (pridjev) =
konzultacijski, savjetodavan
- * konzalting (gl. imenica) =
konzultiranje, savjetovanje
- * konzalting-inženjer =
konzultant, savjetnik
- * vršiti konzalting =
konzultirati, savjetovati

Domaći i latinski nazivi pružaju bogate mogućnosti zamjene za anglizme. Međutim, poznato je da se čak i kad postoji jasan i precizan domaći naziv, teži upotrebi stranog naziva. Navest ću primjer iz Večernjeg lista od 1. ožujka 1984. str. 7: „Radne će organizacije u taj sistem stavljati sve podatke o svojim zalihama siro-

vina i repromaterijala, o savjetodavnim uslugama (*consulting*) i novim proizvodima kojima će to biti neka vrsta predstavljanja u javnosti”.

Domaći se naziv objašnjava stranim, pa ako netko slučajno ne zna što su to *savjetodavne usluge* sigurno zna što je *consulting*. Dobro je samo što je *consulting* ipak ostao u zgradama.

Konzalting nažalost nije osamljen primjer nekritičkog preuzimanja raznovrsnih oblika iz engleskoga. U opoziciji prema *konzaltingu* nalazi se *inženjering* (zašto ne inženjerstvo?) koji pored savjetodavnih uključuje i izvedbene poslove. *Konzalting* i *inženjering* samo su dva od niza anglizama koji svakodnevno naviru u naš jezik. Oblici na *-ing* već su veoma česti u hrvatskom, iako se ne uklapaju u naš sustav, a od njih se ne mogu tvoriti ni izvedeni oblici.

Navest ću samo nekoliko primjera uobičajenih anglizama na *-ing*: *marketing, leasing* (v. *Jezik, XXI* str. 122–124), *parking, dribling, šoking, damping, doping, šoping* itd. Ako se pojavi potreba za izvedenim oblicima umjesto pridjeva tvore se polusloženice tuđe sustavu našega jezika npr. *doping-kontrola, šoping-centar* itd.

Milica Mihaljević

TAKSAMETAR, TAKSIMETAR ILI ...?

U posljednje se vrijeme u novinama često piše o povećanju cijena taksi-usluga pa se spominje i naprava za izračunavanje te cijene. Međutim naziv te naprave nema ustaljen lik.

Novinari se kolebaju između *taksimetra* i *taksametra*:

„Moderni *taksametar* (ili kako radije pogrešno kažemo *taksimetar*) pronalazak

je francuskog liječnika Jacquesa Farnailesa (1497–1558).” (Vikend, br. 653. 1980.) – „Možete li barem isključiti *taksimetar*? upita ga hladnokrvni Škot.” (Izbor, 12. 1980.) – „Prvi *taksimetri* od svih 2 000 zagrebačkih taksija već su u petak skuplje otkucali vožnju.” (Vjesnik, 3. 12. 1983.) – „Ponavlja se stara priča: zagrebački taksisti preuređuju *taksimetre* i samovoljno dižu cijene.” (Vjesnik, 6. 12. 1983.)

S rječnicima je slično: U Hurm-Jakićevu Hrvatsko-njemačkom rječniku nalazimo *taksametar*, a u Drvodelićevu Hrvatsko-engleskom *taksimetar*, u skladu s drugim jezikom jer je njem. *Taxametar*, a engl. *taximetar* (fr. je *taximètre*, a tal. *tassimetro*). B. Klaić u Rječniku stranih riječi *taksimetar* upućuje na *taksametar*, a u Općoj enciklopediji JLZ natuknica je *taksametar*, što znači da se prednost daje njemačkoj posuđenici, a to je u skladu s jednim općim pravilom. U praksi je međutim znatno proširen *taksimetar*. Pokušala sam to provjeriti na samom izvoru, od taksista. Velika većina govori *taskimetar*, poneki *taksametar*, a jedan je spomenuo *mjerni sat*.

Sve to pokazuje da se jezična praksa koleba između njemačkoga *taksametra* i engleskoga *taksimetra*.

Što je dakle bolje: preuzeti njemačku ili englesku složenicu?

Po već spomenutom općem pravilu bilo bi bolje preuzeti njemačku, kao što to rade oni koji svjesnije i znalčkije biraju (Klaić, OE JLZ), ali zbog svojih poznatih dijelova koji se u našem jeziku i samostalno upotrebljavaju ta je složenica etimološki prozima i mogli bismo je protumačiti i kao našu složenicu: *taksimetar* – složenica od *taksi* 'auto za najmljivanje' i *metar* 'mjera', ali naprava

o kojoj je riječ ne mjeri vozilo, već cijenu prijevoza, taksu; *taksametar* – složenica od *taksa* 'cijena, tarifa' i *metar* 'mjera', dakle kao naziv je znatno bolji jer označava ono bitno. Međutim naziv *taksametar* kao naša složenica tvorbeno je nepravilna. Tu su dvije riječi spojene u jednu bez ikakve promjene.

„Između prvog i drugog dijela složenice obično se nalazi samoglasnik koji spaja oba dijela u jedan pojam. Najčešće je to samoglasnik *o* (*nog-o-met*, *blat-o-bran*, *basn-o-pisac*, itd.)”, kaže se u Priručnoj gramatici hrvatskoga književnog jezika na 233. strani. Prema tome pravilno bi bilo *taksometar*, ali ta se složenica ne upotrebljava. Kad tražimo najbolje rješenje, tada valja reći da u hrvatskom tvorbenom sustavu imamo još bolje. Imenice za oznaku sprava za mjerenje u drugom dijelu složenice najčešće imaju *-mjer*, npr. *brzinomjer*, *kutomjer*, *toplomjer*, *tlakomjer*, *strujomjer*...

Prihvatanje naziva *taksomjer* olakšava činjenica da do sada ne postoji ustaljeni naziv pa treba svjesno ustaliti jedan, a kada nešto tek treba ustaliti, tad je veoma svrhovito da to bude što bolji izbor. Možemo se dakle nadati da ćemo jednoga dana u novinama čitati o *taksomjerima*, samo neka ne bude zbog ponovnoga poskupljenja.

Veronika Majić

DOPUNA JEZIČNOM SAVJETNIKU (uredio dr Slavko Pavešić)

Pišući, često se osjeća kao velik nedostatak što nemamo normativnoga rječnika suvremenoga hrvatskoga književnog jezika i odgovarajućih terminoloških priručnika. Na tehničkom području veliku pomoć